

# Libris

**Karl Marx, Friedrich Engels**

Respect pentru oameni și cărți

# **MANIFESTUL PARTIDULUI COMUNIST**

Scris: decembrie 1847 – ianuarie 1848

Publicat: februarie 1848

EDITURA VICOVIA

2014

## Cuprins

|                                                                    |           |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| Prefață la ediția germană din 1872                                 | 7         |
| Prefață la ediția rusă din 1882                                    | 13        |
| Prefață la ediția germană din 1883                                 | 20        |
| Prefață la ediția engleză din 1888                                 | 23        |
| Prefață la ediția germană din 1890                                 | 37        |
| Prefață la ediția poloneză din 1892                                | 52        |
| Prefață la ediția italiană din 1893                                | 57        |
| <b>Manifestul Partidului Comunist</b>                              | <b>61</b> |
| I. Burghezi și proletari                                           | 63        |
| II. Proletari și comuniști                                         | 92        |
| III. Literatura socialistă și comunistă                            |           |
| 1. Socialismul reacționar                                          |           |
| <i>a) Socialismul feudal</i>                                       | 112       |
| <i>b) Socialismul mic-burghez</i>                                  | 117       |
| <i>c) Socialismul german sau „adevăratul” socialism</i>            | 120       |
| 2. Socialismul conservator sau burghez                             | 126       |
| 3. Socialismul și comunismul critico-utopic                        | 129       |
| IV. Poziția comuniștilor față de diferitele<br>partide de opoziție | 136       |

## Manifestul Partidului Comunist

O stafie umblă prin Europa – stafia comunismului. Toate puterile bătrânei Europe s-au unit într-o sfântă hăituială împotriva aceste stafii: Papa și Țarul, Metternich și Guizot, radicali francezi și polițiști germani.<sup>45</sup>

45. Pius al IX-lea, ales papă în 1846, trecea drept un „liberal“, însă nu era mai puțin ostil socialismului decât țarul Nicolai I care, înainte de revoluția din 1848, juca în Europa rolul de jandarm. În acel moment, a avut loc o apropiere între Metternich, cancelar al Imperiului austriac și șef recunoscut al întregii reacțiuni europene și Guizot, istoric și ministru francez, ideolog al marii burghezii financiare și industriale și inamic intransigent al proletariatului. La cererea guvernului prusian, Guizot l-a expulzat pe Marx din Paris. Poliția germană persecuta comuniștii nu numai în Germania, dar de asemenea în Franța, în Belgia și chiar în Elveția. *Metternich, Clemens Wenzel-Lothar* (1773–1859) – om de stat și diplomat austriac reacționar; ministru de externe (1809–1821) și cancelar (1821–1848). – *Nota red. (ed. 1966) Guizot, François Pierre Guillaume* (1787–1874) – istoric și om de stat burghez francez, orléanist, din 1840–1848 a condus politica internă și externă

Există oare vreun partid de opoziție care să nu fi fost defăimat, ca fiind comunist, de către adversarii săi de la putere? Există oare vreun partid de opoziție care să nu fi răspuns la rândul său atât elementelor mai înaintate ale opoziției, cât și adversarilor săi reacționari zvârlindu-le în față imputarea stigmatizantă de comunist?

Din acest fapt reies două lucruri.

Toate puterile europene recunosc de pe acum comunismul ca o putere.

A venit timpul ca comuniștii să-și expună deschis, în fața lumii întregi, concepția, scopurile, tendințele și să opună basmului despre stafia comunismului un manifest al partidului însuși.

În acest scop s-au întrunit la Londra comuniști de diferite naționalități și au redactat următorul „Manifest”, care se publică în limbile: engleză, franceză, germană, italiană, flamandă și daneză.<sup>46</sup>

a Franței; exponent al intereselor marii burghezii financiare. – *Nota red. (ed. 1966)*

46. În 1848 a apărut și o ediție suedeză (a lui Per Götrek): „Kommunismens Röst. Förklaring ar det Kommunistiska Partiet offentliggjord i Februari

## I

Burghezi și proletari<sup>47</sup>

Istoria tuturor societăților de până azi<sup>48</sup> este istoria luptelor de clasă.

1848“ („Glasul comunist. Declarația Partidului Comunist, publicată în februarie 1848”), Stockholm, 1848. – *Nota red. (ed. 1966)*

47. Prin burghezie se înțelege clasa capitaliștilor moderni, proprietari ai mijloacelor de producție socială, care exploatează munca salariată. Prin proletariat se înțelege clasa muncitorilor salariați moderni, care, neposedând mijloace de producție proprii, sunt nevoiți să-și vândă forța lor de muncă pentru a putea trăi. [*Nota lui Engels la ediția engleză din 1888.*]

48. Adică, mai exact, istoria transmisă prin scris. În 1847 preistoria societății, organizarea socială premergătoare oricărei istorii scrise, era încă aproape necunoscută. De atunci, Haxthausen a descoperit în Rusia proprietatea în obște asupra pământului, iar Maurer a dovedit că ea a fost baza socială care a constituit punctul de plecare pentru dezvoltarea istorică a tuturor triburilor germane și cu timpul s-a descoperit că obștile satești, cu proprietatea în obște asupra pământului, au fost forma primitivă a societății, din India și până în Irlanda. În sfârșit, organizarea internă a acestei societăți comuniste primitive, în forma ei tipică, a fost scoasă la iveală de descoperirea hotărâtoare



Omul liber și sclavul, patricianul și plebeul, nobilul și iobagul, meșterul<sup>49</sup> și calfa, într-un cuvânt asupritorii și asupriții se aflau într-un permanent antagonism, duceau o luptă neîntreruptă, când ascunsă, când fățișă, o luptă care de fiecare dată

făcută de Morgan în legătură cu natura adevărată a ginții și a locului pe care-l ocupă în trib. O dată cu descompunerea acestei comunități primitive începe scindarea societății în clase distincte și, în cele din urmă, în clase antagoniste. Am încercat să descriu acest proces de descompunere în lucrarea: „Originea familiei, a proprietății private și a statului”, ediția a 2-a, Stuttgart, 1886. [Vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 25-173. – *Nota red. (ed 1966)*] [*Nota lui Engels la ediția engleză din 1888.*] Haxthausen, August (1792–1866) – consilier de stat prusian și autor al mai multor lucrări despre rămășițele sistemului de obște în relațiile agrare din Rusia; prin concepțiile sale politice – reacționar-iobăgist. – *Nota red. (ed 1966)* Maurer, Georg Ludwig (1790–1872) – istoric german; a cercetat orânduirea socială a Germaniei vechi și medievale. – *Nota red. (ed 1966)* Morgan, Lewis Henry (1818–1881) – etnograf și arheolog american, a cercetat istoria comunei primitive și originea familiei la irochezi. – *Nota red. (ed 1966)*

49. Meșterul breslaș este un membru cu drepturi depline al breslei, meșter în cadrul breslei, și nu starostele ei. [*Nota lui Engels la ediția engleză din 1888.*]

se sfârșea printr-o prefacere revoluționară a întregii societății, sau prin pieirea claselor aflate în luptă.

În epocile mai îndepărtate ale istoriei găsim aproape pretutindeni o împărțire completă a societății în diferite stări, o scară variată de poziții sociale. În Roma antică găsim patricieni, cavaleri, plebei, sclavi; în evul mediu: feudali, vasali, breslași, calfe, iobagi și, pe lângă aceasta, mai în fiecare din aceste clase găsim trepte distincte.

Societatea burgheză modernă, ridicată pe ruinele societății feudale, nu a desființat antagonismele de clasă. Ea a creat doar clase noi, condiții noi de asuprire, forme noi de luptă, în locul celor vechi.

Epoca noastră, epoca burgheziei, se deosebește însă prin faptul că a simplificat antagonismele de clasă. Societatea întreagă se scindează din ce în ce mai mult în două mari tabere dușmane, în două mari clase direct opuse una alteia: burghezia și proletariatul.

Din iobagii evului mediu au provenit târgoveții primelor orașe; din acești târgoveți s-au dezvoltat primele elemente ale burgheziei.

Descoperirea Americii, ocolirea Africii pe mare au deschis burgheziei în ascensiune un nou câmp de acțiune. Piața Indiilor orientale și cea chineză, colonizarea Americii, schimbul cu coloniile, înmulțirea mijloacelor de schimb și a mărfurilor în genere au dat negoțului, navigației, industriei un avânt necunoscut până atunci, făcând prin aceasta ca elementul revoluționar din societatea feudală în descompunere să se dezvolte cu rapiditate.

Modul de organizare feudal, sau corporativ, de până atunci al industriei nu mai putea satisface cererea de produse, care creștea o dată cu crearea de noi piețe. Manufactura i-a luat locul. Meșterii breslași au fost înlăturați de către starea de mijloc industrială; diviziunea muncii dintre diferitele corporații a dispărut, făcând loc diviziunii muncii înăuntrul fiecărui atelier.

Dar piețele se înmulțeau fără încetare, cererea creștea neconținut. Manufactura a devenit și ea neîndestulătoare. Atunci aburul și mașina au revoluționat producția industrială. Marea industrie modernă a luat locul manufacturii, locul stării de mijloc industriale l-au luat industriașii milionari, șefi ai unor întregi armate industriale, burghezii moderni.

Marea industrie a creat piața mondială, pe care a pregătit-o descoperirea Americii. Piața mondială a dus la o dezvoltare imensă a comerțului, navigației și comunicațiilor pe uscat. Această dezvoltare a influențat, la rândul ei, asupra extinderii industriei, și, în aceeași măsură în care se extindeau industria, comerțul, navigația, căile ferate, se dezvolta și burghezia, mărindu-și capitalurile și împingând pe planul al doilea toate clasele rămase din evul mediu.

Vedem deci că burghezia modernă este ea însăși produsul unui îndelungat proces de dezvoltare, al unui șir de revoluții în modul de producție și de schimb.



Fiecare din aceste trepte de dezvoltare a burgheziei a fost însoțită de un progres politic corespunzător.<sup>50</sup> Stare asuprită sub domnia feudalilor, asociație înarmată ce se administra singură în comună,<sup>51</sup> ici republică municipală independentă, dincolo stare a treia, datează să plătească biruri monarhiei;<sup>52</sup> apoi, pe vremea manufacturii, contrapondere împotriva nobilimii în

50. În ediția engleză redactată de Engels în 1888, după cuvintele „progres politic corespunzător” sînt adăugate cuvintele: „al acestei clase”. – *Nota red.*

51. „Comune” se intitulau orașele din Franța chiar dinainte de a fi reușit să smulgă de la stăpînii lor feudali autonomia locală și drepturile politice ca „stare a treia”. În general am citat aici Anglia ca țara tipică pentru dezvoltarea economică a burgheziei, iar pentru dezvoltarea ei politică, Franța. [*Nota lui Engels la ediția engleză din 1888.*] Astfel denumeau târgoveții din Italia și Franța așezările lor orașenești, după ce răscumpăraseră sau smulseseră cu forța, de la stăpînii lor feudali, primele drepturi de administrație autonomă. [*Nota lui Engels la ediția germană din 1890.*]

52. În ediția engleză din 1888, redactată de Engels, după cuvintele: „republică municipală independentă” sunt adăugate cuvintele „(ca în Italia și Germania)”, iar după cuvintele: „stare a treia, datează să plătească biruri monarhiei” sunt adăugate cuvintele: „(ca în Franța)”. – *Nota red.*

monarhia bazată pe stări sau absolută, temelie principală a marilor monarhii în genere, burghezia a cucerit, în sfârșit, de la crearea marii industrii și a pieței mondiale, puterea politică exclusivă în statul reprezentativ modern. Puterea de stat modernă nu este decât un comitet care administrează treburile obștești ale întregii clase burgheze.

Burghezia a avut în istorie un rol cât se poate de revoluționar.

Burghezia a desființat, pretutindeni unde a ajuns la putere, toate relațiile feudale, patriarhale, idilice. Ea a rupt fără milă pestrile legături feudale care-l legau pe om de „superiorul său firesc” și nu a lăsat altă legătură între om și om decât interesul gol, decât neîndurătoarea „plată în bani peșin”. Ea a înecat fiorul sfânt al ex-tazului pios, al entuziasmului cavaleresc, al sentimentalismului micului burghez în apa înghețată a calculului egoist. Ea a făcut din demnitatea personală o valoare de schimb și în locul nenumăratelor libertăți dobândite și chezășuite de hrisoave ea a